

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 482/2023-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Arca Investments, a. s., v reštrukturalizácii**, Plynárska 7/A, Bratislava, IČO 35 975 041, zastúpenej Advokátskou kanceláriou VIVID LEGAL, s. r. o., Plynárska 7/A, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Košice č. k. 26Cbi/5/2016-1660 z 13. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 28. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na právnu pomoc v konaní podľa čl. 37 ods. 2 listiny a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na nové rozhodnutie a priznať jej náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka bola v procesnom postavení žalobkyne stranou konania vedeného Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“), v ktorom sa domáhala určenia neúčinnosti právnych úkonov uzavretých medzi úpadcom a žalovanou. Okresný súd rozsudkom č. k. 26Cbi/5/2016-1089 z 21. mája 2019 rozhodol, že právny úkon uzavretý 1. júla 2013 medzi úpadcom a žalovanou je voči konkurzným veriteľom právne neúčinný. Súčasne určil žalovanej povinnosť vrátiť do majetku úpadcu tvoriaceho všeobecnú konkurznú podstatu sumu plnenia získaného od úpadcu na základe neúčinných právnych úkonov, t. j. v úhrne sumu 9 323 592,14 eur, a sťažovateľke priznal náhradu

trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 % s tým, že o ich výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. júna 2020 potvrdil rozsudok okresného súdu a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalovaná podala dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) uznesením z 29. marca 2022 odmietol a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Okresný súd konajúci vyšším súdnym úradníkom uznesením č. k. 26Cbi/5/2016-1629 z 5. augusta 2022 zaviazal žalovanú na náhradu trov žalobcu v konaní pred súdom prvej inštancie v sume 3 133,12 eur vrátane DPH, na náhradu trov odvolacieho konania žalobcu v sume 204,43 eur vrátane DPH a na náhradu trov dovolacieho konania 0 eur. Súd dôvodil, že úspešnému účastníkovi v incidenčnom konaní patrí náhrada trov konania ako v určovacom spore s neoceniteľnou hodnotou veci (obdobne rozsudok najvyššieho súdu č. k. 1MOBdoV/17/2006). V tomto konaní súd rozhoduje o tom, či právny úkon uzavretý medzi žalobcom a žalovaným je voči veriteľom úpadcu právne účinný, resp. neúčinný. Z uvedeného dôvodu žalobca nepodáva žalobu o plnenie, ale svoje právo uplatňuje tzv. určovacou žalobou podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku, a to priamo na základe ustanovení zákona č. 7/2005 Z. z. konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“). Cieľom a podstatou konania je určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorým boli ukrátení veritelia dlžníka, a to napriek skutočnosti, že peňažná náhrada, ktorú žalobca žiada v žalobe priznať, je vyčíslená v peniazoch (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 5Obo/32/2010 zo 14. decembra 2011). Vzhľadom na uvedené je základná sadzba tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby jedna trinástina výpočtového základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

4. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľka podala sťažnosť, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci. Argumentovala tým, že hodnota sporu je jednoznačne určená sumou 9 323 592,14 eur, ktorá je hmotným a priamym výsledkom sporu a o ktorú by sa inak neobohatila všeobecná podstata úpadcu a následne jeho veritelia. S poukazom na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 119/2012 sťažovateľka zotrvala na vyčíslení náhrady trov konania v sume 300 532,03 eur, ktorú žiadala priznať.

5. O podanej sťažnosti rozhodol sudca Mestského súdu Košice (ďalej len „mestský súd“) napadnutým rozhodnutím, ktorým sťažnosť sťažovateľky ako nedôvodnú zamietol. S poukazom na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 111/2020 z 28. apríla 2020 uviedol, že pre vyriešenie otázky, či predmet právnej služby, o ktorom prebieha konanie, je ocenený alebo neocenený v peniazoch, je potrebné vychádzať z predmetu konania, ktorým v danom prípade bolo primárne rozhodovanie o tom, či právny úkon medzi úpadcom a žalovanou a platby, ktoré úpadca vykonal v prospech žalovanej, sú voči konkurzným veriteľom právne neúčinné. Cieľom a podstatou sporu bolo určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorý mal ukrátiť konkurzných veriteľov dlžníka, čo okresný súd vyhodnotil ako predmet neoceniteľný peniazmi opodstatňujúci aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny. Pri riešení nastolenej otázky je potrebné zdôrazniť skutočný obsah predmetu civilného procesu, t. j. vysporiadať sa s tým, aké účinky má pre strany sporu meritórne rozhodnutie súdu. Hoci z hľadiska konkurzného konania je podstatným vrátenie peňažnej náhrady do konkurznej podstaty, na to, aby k tomu došlo,

je potrebné predchádzajúce rozhodnutie súdu o neúčinnosti právneho úkonu. V danom prípade následok neúčinného právneho úkonu podľa § 63 ZKR v podobe zaplata peňažnej čiastky v prospech konkurznej podstaty tvorí súčasť žalobného petitu pri určení neúčinnosti právneho úkonu. Znenie petitu vyplýva z hmotnoprávnej úpravy a tvorí jeden celok, preto judikatúra v prevažnej miere vychádza zo skutočnosti, že cieľom a podstatou tohto konania je určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorým boli ukrátení veritelia dlžníka, a to aj napriek skutočnosti, že peňažná náhrada, ktorú žalobca žiada v žalobe priznať, je vyčíslená v peniazoch. Vzhľadom na uvedené je základná sadzba tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby v tomto konaní jedna trinástina výpočtového základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Mestský súd poukázal na rozhodnutia citované v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 111/2020, na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 4Obo/53/2010 z 31. mája 2011, uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/113/2013 z 31. marca 2014 a uznesenie najvyššieho súdu č. k. 5Obo/87/2009 z 29. januára 2010.

III.

Argumentácia sťažovateľky

6. Podľa sťažovateľky napadnuté rozhodnutie je výsledkom nesprávneho právneho posúdenia veci, a to z dôvodu nesprávnej interpretácie rozhodujúcej právnej normy. Mestský súd ústavne nesúladným spôsobom interpretoval a aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky a jeho záver o neoceniteľnosti predmetu sporu o určenie neúčinnosti právneho úkonu je arbitrárny. Neúčinnosť právneho úkonu, ktorého sa sťažovateľka úspešne domáhala, viedla k uloženiu povinnosti žalovanej zaplatiť v prospech všeobecnej podstaty sumu 9 323 592,14 eur. Ak teda došlo k reálnemu prospechu na strane konkurznej podstaty, je absurdné, že konajúci súd nedokázal vyčísliť „hodnotu sporu“. Meritórne rozhodnutie súdu v spore o odporovacej žalobe priamo a finálne ovplyvnilo uspokojenie sťažovateľky a ostatných nezabezpečených veriteľov v konkurze. Ak sťažovateľka v konaní o odporovacej žalobe uspela a súd definitívne určil, že odporované právne úkony úpadcu sú voči veriteľom právne neúčinné a súčasne uložil žalovanej povinnosť zaplatiť v prospech všeobecnej podstaty sumu 9 323 592,14 eur, je účinkom takého rozhodnutia nadobudnutie tejto (peniazmi ocenítej) hodnoty. Predmetom sporu nebolo určenie popretej pohľadávky, ktorej uspokojenie je možné posúdiť až po realizácii rozvrhu výťažku, ale odporovateľný úkon, ktorého hodnota bola ako predmet sporu vydaná následne do konkurznej podstaty. V žiadnom prípade teda nie je správne uvažovať o aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

7. Sťažovateľka tiež namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ktoré považuje za neudržateľné. Strohé odôvodnenie (v bode 35C napadnutého rozhodnutia) považuje v podmienkach materiálneho právneho štátu za nepostačujúce a v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

9. Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne preskúmava rozhodnutie všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, II. ÚS 569/2017).

10. Ústavný súd teda skúmal, či aplikácia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky mestským súdom na prípad sťažovateľky nesie črty svojvôle, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého rozhodnutia s uvedenými článkami ústavy, listiny a dohovoru.

11. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že mestský súd svoje dôvody založil na rozhodnutí ústavného súdu vo veci č. k. I. ÚS 111/2020. Odkaz na tento nález je zo strany mestského súdu korektný, lebo sa orientoval adresne na rovnakú druhovú problematiku, ako je to v aktuálne prerokovávanej veci sťažovateľky. Naopak, rozhodnutia uvádzané sťažovateľkou v odôvodnení jej ústavnej sťažnosti neriešili druhovo rovnakú problematiku, ale skôr také prípady určovacích žalôb, keď dôsledkom vyhovenia bol reálny nárast majetkovej základne u žalobcu (určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spojené so zmenou zápisu v katastri nehnuteľností alebo povinnosť vydať vec). Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti výstižne poukázala na rozhodnutie č. k. I. ÚS 163/2022 a v ňom riešenú kategorizáciu určovacích sporov z hľadiska oceníteľnosti predmetu konania do dvoch skupín. Následne sa však mylí, ak tvrdí, že jej kauza patrí do prvej z uvedených dvoch skupín (teda do tej, kde predmet konania je peniazmi oceníteľný). Totiž je pravdou, že do všeobecnej podstaty sa vráti konkrétna suma, ale na základe toho nemožno určiť, aká časť z nej bude slúžiť uspokojeniu veriteľmi (sťažovateľkou, pozn.) riadne prihlásených pohľadávok. Práve to je kritérium, ktoré ústavný súd zdôrazňuje v opakovane judikovaných právnych vetách (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020) vyžadujúcich od konajúcich súdov, aby preskúmali, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v konaní. V prípade sťažovateľky nemožno určiť, o koľko sa zvýši uspokojenie jej do konkurzu prihlásených pohľadávok v dôsledku nárastu podstaty o sumu, ktorú je žalovaná podľa výsledku konania povinná do podstaty vrátiť. To bude zrejmé až po speňažení a rozvrhu výťažku.

12. Dôkazom sťažovateľkinho nesprávneho uvažovania je aj vyčíslenie trov právneho zastupovania v konaní pred ústavným súdom (časť IX ústavnej sťažnosti), z ktorých vyplýva, že aj predmet konania pred ústavným súdom považuje za oceníteľný v peniazoch. Vo vzťahu k takto uplatnenému nároku ústavný súd konštatuje, že predmet konania pred ústavným súdom (ochrana porušených základných práv a slobôd) nie je oceníteľný v peniazoch (III. ÚS 36/09). Ústavný súd preto nevyhodnotil námietku nesprávnej aplikácie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky na prípad sťažovateľky ako dôvodnú.

13. Pokiaľ ide o námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, je ústavná sťažnosť vnútorne rozporná. Sťažovateľka na jednej strane kritizuje právne posúdenie veci (záver súdu, že predmet konania je peniazmi neoceníteľný) a na strane druhej argumentuje nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Z jej sťažnostných dôvodov pritom vyplýva, že dôvod zamietnutia jej sťažnosti podanej podľa Civilného sporového poriadku je jej zrejmý a že podstatu

dôvodov napadnutého rozhodnutia pozná. Ústavná sťažnosť je preto zjavne neopodstatnená aj v časti namietaného nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

14. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky sú zjavne neopodstatnené, preto ústavnú sťažnosť ako celok pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu